

**ZAPADNI BALKAN REDOVNI EKONOMSKI IZVJEŠTAJ**  
br. 23 | proljeće 2023.

# Testiranje otpornosti

Bosna i Hercegovina



## Bosna i Hercegovina

- Bez obzira na vanjski inflatorni šok, do kojeg je došlo nakon ruske invazije na Ukrajinu, u 2022 je ekonomska aktivnost u Bosni i Hercegovini povećana za 4 procenata, slijedom snažnog oporavka u 2021.
- U 2022 učešće na tržištu rada i stopa zaposlenosti ostaju smanjene, a stopa nezaposlenosti iznosi oko 15,4 procenata.
- Fiskalni uticaj većih poreskih prihoda, zasnovanih na visokoj inflaciji od 14 procenata u 2022, je više nego anuliran predizbornom potrošnjom i socijalnim mjerama za ublažavanje uticaja inflacije na domaćinstva.
- Očekuje se da će se u 2023 rast realnog proizvoda usporiti na 2,5 procenata, zbog usporavanja privatne potrošnje i daljeg povećanja trgovinskog deficit-a zbog očekivanog slabijeg rasta u EU.
- Do 2025 se očekuje rast realnog BDP-a, potaknut uglavnom oporavkom privatne potrošnje podržane doznakama iz inostranstva kao i velikom potražnjom za radnicima, a očekuje se i da će investicije u energetiku i infrastrukturu dodatno potići rast.
- Status kandidata EU, koji je zemlja dobila u decembru 2022, može služiti kao katalizator za toliko potrebne strukturne reforme, posebno uz ranije formirane vlasti nakon izbora u oktobru 2022.

### Nedavna ekonomska kretanja

**Ekonomska aktivnost u Bosni i Hercegovini je u 2022 prevazišla očekivanja u smislu obima investicija i veće privatne potrošnje.** U 2022 se rast realnog proizvoda usporio na 4 procenata, nakon snažnog oporavka u 2021, kada je dostigao 7,4 procenata. Rast su u 2022 predvodila dva suprotna faktora: (i) snažno povećanje domaće potražnje od 6,8 procenata, zahvaljujući privatnoj potrošnji i povećanju javnih investicija; i (ii) negativan uticaj šoka uzrokovanih poremećajem uslova trgovine, na koji se nadovezuje uvoz za potrebe investicija. Ukupan rast investicija od 18,4 procenata (g/g) u realnom smislu, je dao doprinos rastu realnog proizvoda od 4,9 procenata. Javne investicije su uglavnom podržane infrastrukturnim radovima, potaknutim izborima održanim u oktobru 2022, dok su se direktne strane investicije nešto usporile u odnosu na prethodnu godinu. Privatna potrošnja je doprinijela robusnom rastu domaće potražnje, povećavši

se za 3,2 procenata (g/g), iako su u 2022 neto plate nešto smanjene u realnom smislu, za oko 1,4 procenat, nakon rasta od oko 2,3 procenata godinu ranije. Smanjenje realnih neto plata je kompenzirano većim doznakama, koje su povećane za 2,7 procenata u realnom smislu i korištenjem štednje domaćinstava, uglavnom dugoročne devizne štednje. U međuvremenu, deficit izvoza se znatno povećao, obzirom da je realni uvoz u 2022 povećan na 25,5 procenata, s 20,5 procenata godinu ranije. Istovremeno, izvoz je nastavio rasti, ali sporije nego u 2021. Kao rezultat, trgovinski deficit roba i usluga se povećao za 0,3 procenata BDP-a, nakon smanjenja od samo 0,1 procenata BDP-a u 2021. Kad je u pitanju proizvodnja, u 2022 se industrijska proizvodnja usporila za 1,7 procenata, nakon snažnog oporavka od ukupno 10 procenata godinu ranije.

**Inflacija je u 2022 iznosila 14 procenata, uz neproporcionalno veći uticaj na siromašnije.** Nasuprot tome, u 2021 je iznosila 2 procenata.

Ovaj nagli skok je uzrokovani rastom cijena hrane od 22 procenta i cijena transporta od 26 procenta, u odnosu na godinu ranije, što je negativno uticalo na dobrostanje, naročito siromašnih i ugroženih domaćinstava i otežalo smanjenje siromaštva. Ovaj skok cijena je odraz šoka uzrokovanih otežanim uslovima trgovine uz naglo povećanje cijena uvoznih prehrambenih proizvoda, te cijene naftnih derivata, koji su uticali i na povećanje cijene ostalih proizvoda.

**Stopa nezaposlenosti se smanjila uglavnom zahvaljujući smanjenju stope učestovanja na tržištu rada.** Prema Anketi radne snage za 2022., učestovanje na tržištu rada je smanjeno za 0,4 procenata poena, na 47,6 procenata, što u potpunosti odražava smanjeno učestovanja žena na 35,7 procenata. Iako je stopa zaposlenosti ostala skoro nepromijenjena na 40,2 procenata, stopa nezaposlenosti je sa 17,4 procenata u 2021., smanjena na 15,4 procenata, obzirom da je više ljudi prešlo u neaktivnost.<sup>1</sup> U četvrtom kvartalu stopa nezaposlenosti je pala na 14,3 procenata. Ova stopa nezaposlenosti predstavlja kombinaciju ukupne stope nezaposlenosti muškaraca od 7,2 procenata i stope nezaposlenosti žena od 7,1 procenat.

**Tokom 2022 fiskalni uticaji većih poreskih prihoda, kao rezultat inflacije, su više nego anulirani većom potrošnjom, i očekuje se da će to rezultirati fiskalnim deficitom od 1,0 procenata BDP-a u 2022.**<sup>2</sup> Nasuprot tome, deficit u 2021. je iznosio 0,3 procenata BDP-a, a u 2020., 5,2 procenata BDP. Rashodi su u 2022 bili vođeni socijalnim mjerama za ublažavanje uticaja inflacije na domaćinstva i predizbornom

potrošnjom, uključujući povećanje penzija i plata, kao i većim kapitalnim rashodima, koji su pomogli poticanju rasta BDP-a. Ipak, javni dug ostaje održiv na nivou oko 35 procenata BDP-a.

**Deficit tekućeg računa je dosegao 5,2 procenata u 2022.** Povećanje vanjskog deficitia je uzrokovano obimom uvoza za potrebe investicija, u kombinaciji s pogoršanjem uslova trgovine. Veći obim uvoza i relativno veće povećanje cijena uvoznih roba od cijena izvoznih roba, što je pogoršano ruskom invazijom na Ukrajinu, te rezultiralo i povećanjem robno-trgovinskog deficitia u 2022 na 16,5 procenata BDP-a, sa 13,2 procenata BDP-a prethodne godine. Povećani robno-trgovinski deficit je dijelom kompenziran većim suficitom trgovine uslugama (9,3 procenata BDP-a), kao rezultat povećanja priliva od turizma i značajnog priliva doznaka (9,2 procenata BDP-a). Značajno manji odliv investicionog prihoda je takođe pomogao ograničavanju daljeg povećanja deficitia tekućeg računa. Potrebe za vanjskim financiranjem, uskladene za priliv na kapitalnom računu od 0,8 procenata BDP-a, su stoga, u 2022 iznosile 4,4 procenata BDP-a. Neto priliv FDI je ukupno iznosio 2,9 procenata BDP-a i bio je veći u odnosu na priliv u 2021. FDI su pokrile više od polovine vanjskog deficitia u 2022. Vanjsko zaduživanje od strane vlada i privatnog sektora je, zajedno s korištenjem rezervi, više nego kompenziralo neto odliv iz portfelja i pomoglo financiranju preostalih potreba za vanjskim sredstvima.

**Bankarski sektor je dobro kapitaliziran, a profitabilnost mu se dalje popravila u 2022.** Kvalitet aktive se dodatno popravio u odnosu

<sup>1</sup> U 2021.g. je promijenjena metodologija Ankete radne snage, što otežava poređenje podataka za 2020.g. i 2021.g.

<sup>2</sup> Globalni fisklani okvir BiH za period 2022.–2024.g. i procjene osoblja Svjetske banke.

na prethodne godine i period prije pandemije, uz pad omjera nenaplativih zajmova i ukupnih zajmova na 4,9 procenata na kraju trećeg kvartala 2022, nakon što je u istom periodu godinu ranije iznosio 5,5 procenata, a 2019, 7,7 procenata. Adekvatnost kapitala ostaje snažna u poređenju s 2021, obzirom da je omjer kapitala Stuba 1 stabilan na oko 18,5 procenata. Profitabilnost banaka se u Q3 2022 popravila na 12,6 procenata, uzimajući u obzir veći povrat kapitala za 1,4 procentna poena u poređenju s istim periodom prethodne godine.

## Izgled i rizici

**Očekuje se da će se u 2023 rast realnog BDP-a usporiti na 2,5 procenata**, kako se rast privatne potražnje bude usporavao, kao posljedica smanjenja realno raspoloživog prihoda i kako se deficit neto izvoza bude povećavao zbog slabog rasta glavnih izvoznih tržišta. Smatra se da će rast realnog proizvoda dostići 3,5 procenata do 2025, vođen uglavnom privatnom potrošnjom uz podršku doznaka iz inostranstva. Očekuje se da će investicije u energetsku i transportnu infrastrukturu (vjetroelektrane, autoceste, itd.) doprinijeti poticanju rasta, iako ne u istoj mjeri kao u 2021 i 2022.

**Uz okončanje opštih izbora (oktobar 2022.g.) i formiranje vlasti na državnom i entitetskom nivou, očekuje se da će se pažnja kreatora ekonomske politike se preusmjeriti na program strukturnih reformi potrebnih za pristupanje EU.** Za početak pregovora o pridruživanju EU, vlasti trebaju ispuniti 14, u velikoj mjeri političkih, uslova koji se odnose na demokratiju, vladavinu zakona i osnovna prava, te javnu upravu. Paralelno

sa tim, Bosna i Hercegovina treba ispuniti ekonomske kriterije, koji zahtijevaju napredak na unutrašnjem tržištu i institucionalnu integraciju na državnom nivou, jačanje državnih nadzornih i regulatornih institucija i smanjenje prekomjernog javnog sektora. Prioritetne ekonomske reforme uključuju jačanje nadzora i upravljanja državnim preduzećima, unaprjeđenje poslovnog okruženja, zaključivanje ugovora o pristupanju Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO), unaprjeđenje politika zapošljavanja mladih, smanjenje troškova rada i prelazak s uglja na zelenu energiju.

**Očekuje se da će se u 2023 nastaviti smanjivanje inflatornog pritiska.** Ipak, projekcije navode da će inflacija u 2023 ostati povišena, na oko 5 procenata, što je znatno iznad pred-pandemijskih nivoa. Bez daljih vanjskih šokova, očekuje se da će se inflacija tokom perioda 2024-2025 stabilizirati na oko 2 procenata, koliko je bilo i prije pandemije.

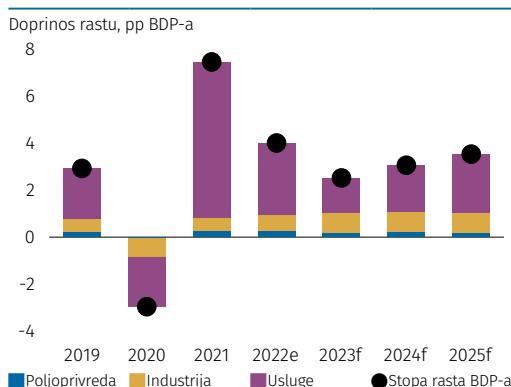
**Pod pretpostavkom stabilizacije tržišta, do 2025 se očekuje smanjenje deficitu tekućeg računa na 4 procenata** Očekuje se da će do smanjenja vanjskog deficitu doći zahvaljujući postepenom poboljšanju uslova trgovine, nakon šoka u 2022, što će smanjiti robno-trgovinski deficit. Takođe se očekuje da će se razboritom fiskalnom politikom poboljšati stanje na vanjskom računu.

**Do 2025 se očekuje povratak u fiskalni suficit.** U 2023, plaćanje većeg iznosa kamata i povećanje penzija će dijelom anulirati prestanak predizborne potrošnje i jednokratnih rashoda, koji su nastali kao odgovor na šokove cijena. Ako ne bude daljih šokova, projicira se da će u 2025 fiskalni suficit preći 1 procenat BDP-a,

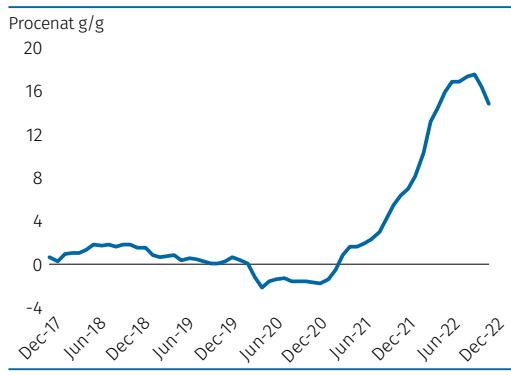
a primarni suficit 2,1 procenta BDP-a. To će pomoći da se nivo javnog i javno garantiranog duga zadrži ispod 35 procenata.

**Kad su u pitanju izgledi, i dalje dominiraju rizici, obzirom da se ne nazire kraj ruske invazije na Ukrajinu, pa se očekuje nastavak neizvjesnosti na globalnom planu, a naročito u Evropi.** Produceni efekti rata bi mogli imati negativan uticaj na zbirnu potražnju, zbog smanjenog povjerenja potrošača i poslovnih subjekata. Pored toga, neizvjesnosti u vezi s ratom mogu smanjiti izglede za oporavak u EU, negativno uticati na strane investicije i potražnju za izvozom iz Bosne i Hercegovine, osim za izvozom energije. Negativna kretanja na tržištu rada u EU mogu ograničiti priliv doznaka, koje su bitne za privatnu potrošnju. Konačno, prenošenje geopolitičkih previranja može dalje povećati domaće političke tenzije, što ima negativan uticaj na toliko potrebne strukturne reforme.

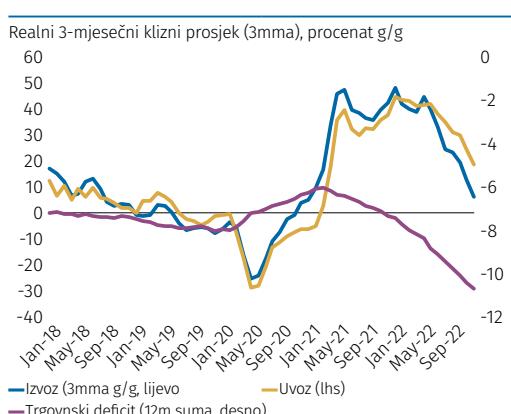
## Rast BDP-a se usporio u 2022.g.



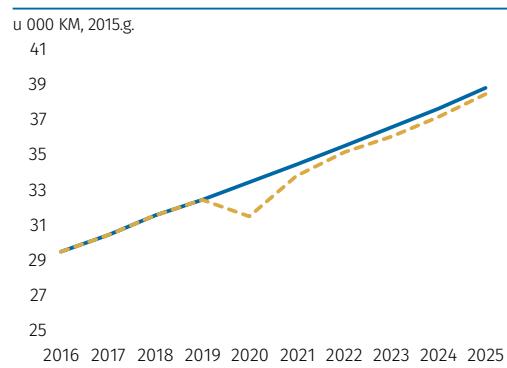
Inflacija potrošačkih cijena i cijena hrane se u 2022. popela na dvocifreni broj...



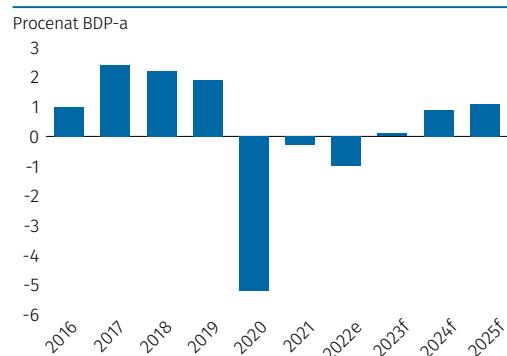
Robno-trgovinski deficit se proširio.



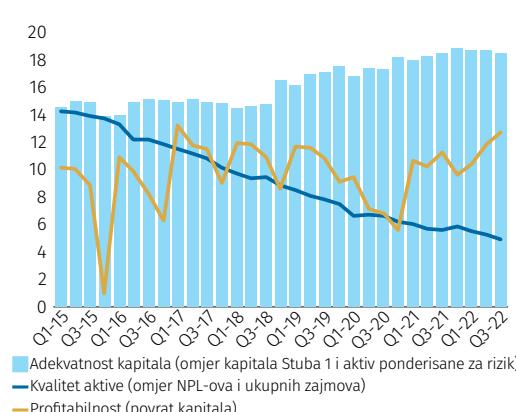
Nije vjerovatno da će se putanja rasta nakon krize vratiti na isti pravac kao i prije krize.



...dok se fiskalni deficit u 2022.g. proširio, kao odraz potrošnje u izbornoj godini.



Nenaplativi zajmovi u portfeljima poslovnih banka su u kontinuiranom padu.



BOSNA I HERCEGOVINA Izabrani ekonomski indikatori	2020	2021	2022e	2023f	2024f	2025f
Rast realnog BDP-a (procenat)	-3,0	7,4	4,0	2,5	3,0	3,5
Struktura (procentni poeni):						
Potrošnja	-	-	2,7	1,7	1,8	2,1
Investicije	-	-	3,6	0,8	0,7	0,6
Neto izvoz	-	-	-2,3	0,0	0,5	0,8
Izvoz	-	-	3,5	2,6	2,7	2,8
Uvoz (-)	-	-	5,8	2,6	2,1	2,0
Inflacija potrošačkih cijena (procenat, prosjek perioda)	-1,1	2,0	14,0	5,0	2,1	1,9
Javni prihodi (procenat BDP-a)	41,6	41,1	43,8	45,0	45,3	45,2
Javni rashodi (procenat BDP-a)	46,8	41,3	44,8	44,9	44,4	44,1
Od čega:						
Rashodi za plate (procenat BDP-a)	11,3	10,3	11,4	11,9	11,6	11,3
Socijalne naknade (procenat BDP-a)	15,9	14,6	19,8	19,9	20,1	20,2
Kapitalni rashodi (procenat BDP-a)	5,1	3,5	4,3	3,7	3,3	3,3
Fiskalni bilans (procenat BDP-a)	-5,2	-0,3	-1,0	0,1	0,9	1,1
Primarni fiskalni bilans (procenat BDP-a)	-4,5	0,3	-0,2	1,0	1,8	2,1
Javni dug (procenat BDP-a)	36,1	34,0	32,5	32,3	32,3	31,8
Javni i javno garantirani dug (procenat BDP-a)	38,8	37,6	33,0	34,0	35,5	33,8
Od čega: Vanjski (procenat BDP-a)	30,4	29,5	27,8	27,5	27,3	26,7
Izvoz roba (procenat BDP-a)	26,3	36,6	41,3	42,8	43,7	44,8
Uvoz roba (procenat BDP-a)	43,8	57,2	67,1	68,4	69,3	70,4
Neto izvoz usluga (procenat BDP-a)	4,2	7,4	9,3	10,4	10,3	10,2
Trgovinski bilans (procenat BDP-a)	-13,3	-13,2	-16,5	-15,2	-15,3	-15,4
Neto priliv doznaka (procenat BDP-a)	7,0	8,8	9,2	9,0	8,9	8,9
Bilans tekućeg računa (procenat BDP-a)	-3,3	-2,7	-5,2	-4,1	-3,9	-3,7
Neto prili direktni stranih investicija (procenat BDP-a)	1,8	2,6	2,9	2,9	2,9	2,9
Vanjski dug (procenat BDP-a)	69,7	62,4	60,5	60,0	59,1	57,4
Realni rast privatnih kredita (procenat, prosjek perioda)	1,3	-0,3	-8,1	-	-	-
Nenaplativi zajmovi (procenat bruto zajmova, kraj perioda)	6,1	5,8	-	-	-	-
Stopa nezaposlenosti, (prosjek perioda)	15,9	17,4	15,4	-	-	-
Stopa nezaposlenosti mladih (procenat, prosjek perioda)	36,6	38,2	35,0	-	-	-
Stopa učestvovanja u radnoj snazi (procenat, prosjek perioda)	47,7	48,0	47,6	-	-	-
BDP po stanovniku, PPP (tekući međunarodni \$)	15.337	17.377	17.898	18.345	18.896	19.557

Izvori: Domaći organi, procjene i projekcije Svjetske banke.

Biljeska: e-procjena, f-prognoza, -\* nije dostupno



**Zapadni Balkan** Redovni Ekonomski Izvještaj  
br. 23 | proljeće 2023.

---

Potražite ovaj izvještaj online:  
[www.worldbank.org/eca/wbrer](http://www.worldbank.org/eca/wbrer)